Број 180. У Новом Саду у суботу 20. августа (2. септембра) 1911. Година XLVI

»Застава« излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. за четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

(Вечерњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од вакес врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Писмо из Црне Горе

Денуцијанти — Моја некомпетентност. — Један неодржан двобој и секунданти — Како котерија извјештава. — Цензура и заплијене — Интриге.

Мој чланак „Једна афера на Цетињу“ довела је котерију до лудила. Она махнита у „Цетињском Вјеснику“. У своме лудачком бјеснилу бљује најотровније клевете и на мене и на „Заставу“. Сазива у помоћ и власт и јуначка племена и братства, — све зове у помоћ.

Чланак „С главе риба смрди“, који је изишао у 159. броју „Заставе“, употребили су они ниткови око „Цетињског Вјесника“, да мене нападну и уједно да шпијунски упру прстом у мене, и пред властима ме оклеветају и денунцирају. Како је за сваког паметног и поштеног човјека јасно, да ја, као сталан дописник „Заставе“, могу одговарати и одговарам само за оно што под ознаком сталног дописника излази, — ипак Настићеви, Вагнерови и Штајнхартови пријатељи на мене нападају. Право „Застава“ каже, — они настављају ондје, гдје је Настић престао.

„Цетињски Вјесник“ упире прстом у мене, како ја тобоже пишем у „Застави“, која већ осам година напада „безграничном мржњом“ противу свега, што је у овој земљи на врховима, и што у њој вриједи“.

Овај нападај треба разумјети онако, како су мислили редактори и писци у „Цет. Вјеснику“. „Осам година — од доласка Карађорђевића у Србију и радикала на власт — дише „Застава“ безграничном мржњом против свега што је на врховима“ у Црној Гори, — бива против краља Николе, а ето ја пишем у ту и такову „Заставу“. Редакција „Заставе“ је плаћена из Београда, — црногорске власти треба да имају на уму, да би некакви аранжери иза Бркића могли исто тако бити из Београда плаћени, а свакако и „Заставин“ дописник из Црне Горе.

Ето, то је смисао нападаја на „Заставу“ и њеног дописника. Само гнусоба душа Настића своје врсте, само изметине српског друштва и политички упљувци — могу овако одвратно, овако ниско и подло клеветати и денунцирати! Но нека их — дописник „Заставе“ неће малаксати, да с њима јавно разрачунава и честитом српском јавном мнијењу их у правом свјетлу приказује.

Иако нисам писац чланка „С главе риба смрди“, ипак се морам осврнути на тврдњу редакције, да сам ја некомпетентан, да дајем оцјене о нашим радницима и личностима у министарству просвјете. Знате — у министарству су три главне личности — министар, начелник и секретар. Ниједан од те господе није свршио цијелу гимназију, ни положио гиназијску матуру, а двојица од њих нису ни били редовни слушачи универзитета. Перо Вучковић, бив. министар, свршио је богословски семинар у Русији, потом полагао испит — врст матуре — како би као редован слушатељ могао походити филозофски факултет универзитета у Петрограду. Начелник Јован Пламенац свршио је учитељску школу у Алексинцу и био двије године у Јени на педагошком курсу. Секретар Никола Минић свршио је исто тако учитељску школу, па као ванредан слушатељ филозофског факултета универзитета у Београду свршио педагошки курс. — Пламенац и Минић нису уз то ни били дуље времена наставници средњих завода. Дабогме, о тим личностима не могу ја као осмогодишњи наставник компетентно изрећи свој суд, али зато може један пропали гимназијалац и репортер Боро Минић и недоучени правник Милош Живковић. — Још ми подмећу, како ја нападам Јована Пламенца да је побјегао са двобоја, јер да је сада мода и доста рентабилно нападати Пламенца. Нема сумње, они око „Цетињског Вјесника“ најбоље знају кад је чему мода, јер се према томе и управљају. Мени није потребно да водим рачуна о моди и кад је шта рентабилно. Ја се нисам уступчавао осудити Јована Пламенца ни онда, кад се је чуло, да он тражи — за вријеме коалиционе афере — тридесет глава црногорских. Није ми било зазорно осудити Ј. Пламенца, када је као министар унутрашњих дјела и по неку даму на Цетињу ангажовао за свога шпијона кроз фамилије на Цетињу. Није ми било зазорно ни онда, када је Ј. Пламенац као министар просвјете прогонио мене због изјава о Настићу. Није ме ватао страх осудити Пламенца као министра унутрашњих дјела, када је донио одлуку, да се наставник полгоричке гимназије Милан Галогажа, протјерао на денунцију једног из котерије. Не би ме било страх ни сада осудити Јована Пламенца — нити ће ме бити — за све оно, за што мислим да га треба осудити. Мене се не тиче, да ли је Ј. Пламенац икада и икоме узмицао са мегдана, али знам, да је он, откада га ја познајем, на мегдану био увијек са влашћу у руци, а сваки свој поступак оправдао „државним интересима“.

Но кад смо већ код тога неодржаног двобоја, да и ја проговорим коју ријеч. Ј. Пламенац је у канцеларији министра просвјете рукама зграбио наставника Душана Ђукића и изгурао га из канцеларије. Ко познаје осјетљивост и мржњу Ј. Пламенца спрам сваког оног, који не мисли као он, који не испуњава сваку жељу његову, — тај ће разумјети, да је Јован Пламенац једва дочекао, да се освети Душану Ђукићу као уреднику „Дана“, што му овај није хтио штампати чланак о неком правном питању, као одговор на чланак Лабуда Гојнића о истој ствари. И моје је дубоко увјерење, да је Јован Пламенац само стога напао Ђукића. Отворено изјављујем, да тај нападај на Ђукића осуђујем.

И дошло је до именовања секунданата од стране Душана Ђукића. Кад су се ови пријавили Јовану Пламенцу — његов синчић лежаше на мртвачком одру. Но њега није то смело. Он је исто вече — око 10 сати — именовао своје свједоке, који су још увијек имали времена да се у одређеном року, — који је истицао сутрадан у 9 сати прије подне — јаве секундантима Ђукића.

Секунданти Ј. Пламенца били су Милош Живковић и Миленко Симоновић, наставник гимназије. Пламенац је у избору секунданата учинио велику погрешку. М. Живковић је личност недостојна за витешке афере. Њега је „Дубровник“ прошле године назвао лапцем, а Живковић у „Нашем Јединству“ пријетио тужбом, али није одржао ријечи. М. Живковића су називали свакаким, — а у Београду су му пребацивали грчку љубав, па он није реагирао. На Цетињу је увриједио Перу Богдановића, па кад је овај поднио против Живковића тужбу суду за увреду и клевету, онда је Живковић утекао моћним факторима са молбама да га извуку из неприлике. Сакрио се под туђе скуте, кад је требало одговарати пред судом за своје ријечи. И још много којешта. Дало би се и о оном другом секунданту дешпе-

ПОДЛИСТАК.

МОЈА ДРУГА МАТУРА.

— Један прилог перспективи јединства српског и хрватског народа. —

Написао један стари карловачки ђак

(Наставак.)

— Нећемо се даље парбит'. Изволте, господине наставит' испит, — окреће се он католичком катихети.

— Али ја сам православан! — протестујем ја.

— Гласом § 16. нових испитних прописах што их је истом издала коалициона влада кандидату је показат' сјегурна познавања коли своје вероисповести, толи и католичке вере као државне; према тому имадете се дати испитат и по католичком катехету Изволте господине ставит' упите

— Реците ми, који су најзнатнији мужи, у нашем хрватском народу, што су стекли себи заслугах за враћање шизматика грчкоисточњаках у крило једино спасавајуће католичке цркве. Који су српско-хрватски владари погодовали тому?

— Господине, ја сам православни и не признајем, да је православна вера шизма.

— Али просим вас! По којему уџбенику вите се спремао за испит?

Нисте ли омао уџбеник од Алоизија Подунавца? Нисте ли тамо читао о Стјепану, о Драгутину, Милутину Неманићу, Душану, да су они одушевљено радили на повратку ка хрватском народу но да их је подла византија у том омела?

— Не! Ја сам читао друге књиге.

— Ну, а бар сте читао Станојевића. И тамо кроз редове хоће то да каже

— Знадете ми рећ о грандиозну покрету т. зв. Србах ка унији и жељу за повратком ка хрватском народу за бискупа Вратање?

— Знам, да се помоћу државне власти и војске силио народ на унију и да се због тога догодила буна, која је много крви стала.

— Ви сте дјеломице посве криво, а дјеломице недостатно упућен у хисторију католичке цркве и хрватског народа. Доста је! Или не, реците ми још, ко ради сад успјешно на сједињену црква у оба дјела нашег хрватског народа?

— Па славна и родољубива српско-хрватска коалиција, ко други, — подсмехнем се ја.

— Врло добро! Но ипак види се, да сте радио и да имате зрио суд. Доста је, ја се задовољавам.

— Извол'те питати из хрватског језика и књижевности, — рече председник.

— Читајте, — рече ми један млад рић човек с наочарима.

Узмем дату ми књигу и почнем полако и с напрезањем да читам.

— Доста, рече. Какво је ово писмо?

— Ово је измешана ћирилица и латиница.

— А је ли вам згодно читат?

— Заиста није, морам јако да пазим, да се не забуним.

— Е видите, за то је сад баш пре пар данах издала сл. кр земаљска влада нову писменицу, за упростит абецеду. Према тој наредби имаду се од сад рабити сва слова латиницом изузев нека, која су задржана из ћирилице, јер висока влада добро пази на оправдане захтјеве и грчко источњаках, те хоће да покаже да јој је много стало до равноправности ћирилице. Која су дакле по тој новој наредби писмена ћириловска уврштена у комбиновани правопис?

Ја сам ћутао.

— Ну ја ћу вам помоћ' Главни самогласници су задржани из ћириловске абецеде А, е, о. Јел'те да је то и сувише предусретљиво од Хрвата?

— Наравно! рекох у ироније.

ратеру говорити, али ћемо га сиромаха за овај мах поштедити.

Ови дакле секунданти, добив мандат од Пламенца, нијесу за времена пријавили своју мисију секундантима Ђукића, него тек два сата по одређеном па и истеклом року.

Моје је дубоко увјерење, да је М. Живковић, секундант Пламенца, нарочито из неких особитих побуда и рачуна пропустио да се на вријеме пријави као опуномоћеник Пламенца. М. Живковић се хвали, да му је Пламенац „одличан пријатељ“. М. Живковићу постаје све незгодније и нелагодније на Цетињу. Свако га презире. Нико га и не гледа. Он губи терен. Свог „одличног пријатеља“ хтио је да увуче у незгодан положај и остави отворено питање о узмаку или неузмаку Ј. Пламенца са мегдана, те тако га изложи разним нападајима и сумњичењима, па да се онда појави у улози бранитеља, који и страда због тога, и да тако још јаче веже Пламенца за се и своје послове. Тако треба разумјети поступак М. Живковића као секунданта, којим је довео Пламенца у незгодан положај. Пламенац још није научио познавати људе, а кад се то збуде, онда неће бити „одличан пријатељ“ опскурних личности и проблематичних типова.

И док тако та одвратна банда, која кошта Црну Гору огромну суму новаца, под заштитом полузваничности клевета, дотле је мања од макова зрна, кад хоћете кога од тих из редакције да зграбите за уши и мало му умекшате лобању. Кад су мене једном напали у „Цет. Вјеснику“ — послао сам М. Живковићу изјаву за лист — чинећи га одговорним и за нападај и за евентуално нештампање те изјаве, — но он је брже боље похитао, да се оправда, како он није ни писац нити какав уредник „Цет. Вјесника“. Кад сам хтио позвати на одговорност Б. Минића, онда се он изговарао, да није писао чланак против мене, да није ни био на Цетињу, а да мора да штампа, јер да му се тако наређује. Међутијем, одговорни уредник Лазар Чобељић стално живи у Подгорици, те и не зна шта се пише по „Цет. Вјеснику“. Такови су то борци!

Но зато је котерија створила један нарочити систем. Котерија је идентификовала своје интересе и себе са режимом; режим са краљем. Ко нападне котерију, — она му преко „Цет. Вјесника“ одмах створи кривицу, да напада краља Николу и Црну Гору. Критикују ли које новине режим појединог кабинета, — котерија одмах дрекне преко „Цет. Вјесника“, како српске редакције нападају Црну Гору и светиње у њој, како су плаћене из Београда, да каљају краља Николу и Црну Гору и т. д.

Да олакша успјех свога писања, котерија умије да згодним начином преко личности, која цензурише новине, утиче, да поједини бројеви, у којима се критикује когод из котерије или режим Дра Томановића, буду заплијењени. И тако публика наша једино врело има у „Цет. Вјеснику“ за своје информисање, како остали српски крајеви суде о приликама у Црној Гори. Но Црногорци су бистри и паметни људи, па су брзо ушли у траг овом шеретском послу котерије. Данас ће сваки Црногорац искрено признати, да је „Цетињски Вјесник“ „досмрђео“ својим клеветањем појединих српских редакција и центара. А нема тога коме није јасно, да нас је баш „Цет. Вјесник“ завадио са свима центрима српског народа и да је то свјесно систематски рађено, јер само тако котерија може да егзистира.

Имам доказа у руци, да су неки котеријаши слали преко Далмације дописе у загребачке неке новине, у којима се критиковао режим дра Томановића, па су онда исти ти котеријаши денунцирали друге на Цетињу као писце тијех дописа, а уједно осули у „Ц. В.“ паљбу против тобожњих непријатеља Црне Горе. Пишу у понеке новине, критикују режим, додирну и краља у тијем критикама, па онда вичу у сав глас на Цетињу против „непријатеља.“

Ето, такови су они — котеријаши.

Један врло интересантан случај из недавне прошлости ћу навести. Котерија бијаше преко „Našeg Jedinstva“ и „Slavenske Misli“ изнијела једну неистину против краља Николе. Наиме, протурила је, како је краљ Никола рекао, да би о њему југословенска штампа друкчије писала, да он има новаца, да је плати. Ово није рекао краљ Никола, али је котерија то протурила, како би изазвала критику југословенских новина на те ријечи једног краља, па онда преко „Цет. Вјесника“, „Našeg Jedinstva“ итд. устала у обрану краља Николе и Црне Горе, да их бране од непријатеља, које плаћа Београд итд.

Такова је то котерија. Но српска јавност треба да буде о свему обавјештена, па и о томе, како котерија на Цетињу клевета сваког, ко њој не служи и којим средствима се служи.

Ја ћу и даље демаскирати рад ове котерије, и у томе ме неће ништа омести. Уздам се, да ће ми цењена „Застава“ указати гостопримство.

„Цет. Вјесник“ ће одсада редовно нападати „Заставу“ као тобоже непријатеља Црне Горе, само да и мене овдје денунцира и да ме упропасти. Примам бачену рукавицу и прихваћам борбу.

Улцињ, 10. августа 1911.

Л. И. Бркић.

Загреб, 19. августа.

Прибићевић код Чаврака. „Хрватска Слобода“ говори већ давно о неком домунђавању хрватско-српске коалиције с владом. Па је напослетку изрично питала Прибићевића, је ли он био код владе, и зна ли што о њеним наредбама у ствари ћирилице.

На та изазивања одговорио је најновији 174 број „Србобрана“, да је Прибићевић доиста био код подбана Чаврака. Али да је подбан Чаврак звао Прибићевића путем телефона и молио га да дође.

Шта је било код Чаврака, о томе пише „Србобран“ ово:

„Госп. Чаврак примио је одмах г. Прибићевића, и питао га за наредбе Пејачевић-Шумановићеве и Раухове владе о ћирилици. „Србобран“ нас, рече, непрестано напада на основи тих наредаба, а ми не знамо ни како гласе. Било је мало чудно, да шеф управе не зна за ове наредбе, па му је г. Прибићевић казао што му је познато о њима. И то јо све. Једино је још, кад се г. Чаврак стао тужити како су прилике тешке, г. Прибићевић питао, зашто влада не распише изборе, да се положај разбистри. То је једна једина посјета г. Прибићевића на Маркову тргу, коју је он учинио позван и замољен. Госп. Чаврак у опће није ни рекао, какве наредбе и у ком правцу намјерава да изда. А г. Прибићевић га то није ни питао“.

Изнели смо верно по „Србобрану“ од речи до речи. Јер је немогуће замислити, да ствар онако стоји, како „Србобран“ приказује. Јер пре свега, није истина, да „Србобран“ непрестано напада владу због наредаба Пејачевић-Шумановићевих и Раухових о ћирилици. „Србобран“ зар да напада оно, што је учинила њихова „народна Пејачевићева влада“. И онда да је Чаврак рекао, да влада и не зна, како гласе старе наредбе о ћирилици, и то у оном часу да каже, кад је спремала нове. И осим тога још је казао Чаврак Прибићевићу, да су прилике тешке и — више ништа.

Додуше, „Србобран“ јако рачуна на лаковерност својих читалаца, али ово је ипак много. Зато и вели „Србобран“ у тој својој белешци: „Господ. Светозара Прибићевића нема већ од прошлог уторника у Загребу“. Али ћемо ми ипак, јер смо упућени у ствар, одговорити „Хрватској Слободи“. Тај је одговор написао Прибићевић с пута, али да не би морао он примити одговорност за све оне глупости, подметнуо је одговор другима око „Србобрана“.

У оној белешци жали се „Србобран“ што „Хрватска Слобода“, као опозициони лист, „добија с Маркова трга (од владе) информације“. Наравно! Иначе одкуд би знао тај лист, да је Прибићевић био код Чаврака. Па забога, звао га је Чаврак и казао му. Исто онако га је звао, као што је звао и Прибићевића. Прибићевић није морао да каже о чему је разговарао с подбаном, али кад је већ казао нешто, није требао причати онаке немогућности и држати свет за луду. Напослетку је из свега изашло то, да ипак није тако страховит одношај између владе и хрватско-српске коалиције. Исто онакви као између владе и друге опозиционе групе, коју заступа „Хрватска Слобода“. И сад се те славне опозиционе странке часте. „Хрватска Слобода“ напада Прибићевића што је био код подбана, а „Србобран“ одговара „Хрватској Слободи“: Види се да и ви имате везе са владом, јер вам је она говорила о посети Прибићевићевој.

Зар је чудо, што се самостална странка распада? Од „Србобранове“ и Прибићевићеве политике не може се нико дуго хранити а да му не досади, па ма имао медвеђи желудац.

Политички преглед.

Политички положај у Будимпешти.

У политичким круговима много се говори о закључку Кошутове странке, да се продужи опструкција. Владина странка није задовољна тим закључком, јер је очекивала, да ће Кошутова странка објавити рат Јустовој странци. Она се много уздала у обећања неколицине кошутоваца, који су покушали, да убаце семе раздора у опозиционе редове Золтан Ленђел је на збору у Сабадсалашу отворено напао Јустову странку, али брзо су га ућуткали. Куен је био уверен, да ће између Кошутове и Јустове странке настати расцеп, па је објављивао, да ће се у септембру обрнути коло у владину корист. После закључка Кошутове странке прави се, као да му је то свеједно, па је једном новинару рекао, да га тај закључак нимало не буни и не може имати утицаја на политички положај. Но он још не губи наду, да ће између Кошутове и Јустове странке доћи до расцепа, па је томе новинару рекао, да је слога опозиције врло трајава, а он бајаги жели, да се опозиција сложи (Блажен који верује!), јер ће онда влада знати, с ким има да рачуна Куен уједно помало и прети, јер вели: Неће се ова борба решити у клубовима, него у народу, јер ће јавно мнење имати да се изјави. То значи, да Куен мисли на нове изборе посланика. Нагласио је пак, да се он не боји, јер ће се јавно мнење изјавити у владину корист (Ако проспе 40 милиона и употреби бајонете). Можда је ова Куенова изјава само претња опозицији. Али она чика Куена, да распише нове изборе. Да се опозиција не плаши Куенове претње, види се по томе, што је одбор опозиције решио, да се продужи техничка опструкција. Кад су пак Јуст, Кошут и Апоњи јуче дошли у саборницу, опозиција их је одушевљено поздравила, а то је доказ, да ће опозиција

— А од сугласникаx?

— Па сигурно к.

— Веома добро! Ви имате бистар и зрио суд. Међутим је висока влада предусретљивија према грчко источњацима но што ето и ви мислите. Не само к, него чак и ј је узето из ћириловског писма! Није ли то племенито? Па и целу ознаку за интерпункцију је узела из ћирилице, па чак и бројеве!

— Та то је формално самоодрицање! рекох усхићено

— Е лепо! А одакле сте то сад читао?

Погледам наслов књиге: „Српско-хрватска читанка својим учеником написао Фрањо Шајдал професор у гимназији карловачкој“. Сигурно је то он, помислим, па рекох:

— Из ваше читанке

— Не, не мислим књигу, него, то штиво од којег је писца?

Погледам, па прочитам.

— Др. Лаза Поповић „Борба за изразом“.

— Репродуцирајте својим рјечима што сте читао.

Покушам да доведем оних тридесет линија, што сам их између две тачке прочитао, у неку везу, али нисам био кадар.

— Не нисам кадар да то препричам, јер просто не разумем.

— Ну, читајте понова.

— Наставиће се.

одлучно наставити борбу против Куенове владе. И јуче се у сабору поименично гласало, а посланик Бенедек напао је министре, што не одговарају на интерпелације. Они газе закон, који их обвезује да одговоре. Министри су пак дужни одговора на 85 интерпелација.

Криза у хрватско-славонској влади.

Неки загребачки листови доносе вест да је др. Милан Амруш, председник одељења за црквене и просветне послове, поднео оставку, која ће бити уважена. Разлог би био сукоб између Томашића и Амруша. Какав је то сукоб био, не зна се. „Аграмер Тагблат“ тврди, да је Амруш обновио своје везе у Бечу са хришћанским социјалистима, и да је Томашићу направио тешкоће у ствари учитељске прагматике. Амруш је у Бечу сплеткарио против Томашића, па то је довело до сукоба. Је ли Амруш сплеткарио, да сруши Томашића и сам седне на банску столицу или је имао другу цељ, то не зна ни „Аграмер Тагблат“. Томашић је већ више пута покушао, да се отресе Амруша, али није ишло, јер Амруш има моћне пријатеље у вишем католичком свештенству. Није искључено, да су се Амруш и Томашић разишли у питању ћирилице, јер католичким поповима није право, што су Србима дате неке мрвице! Кад се Томашић врати с пута, чуће се шта је у ствари,

Кратке политичке вести.

— Аустријски министар спољних послова, гроф Ерентал, примљен је данас у Ишлу код нашег краља у аудијенцију. Мисли се, да ће Ерентал тражити од краља дозволу, да посредује између Немачке и Француске у ствари Марока.

— Поговара се, да ће се народна скупштина у Србији после повратка краља Петра из Русије сазвати у кратко заседање, а после тога биће распуштена и наређени нови избори посланика.

— Са 56. овогодишњим бројем престао је излазити „Мусават“, лист муслиманске народне странке у Босни и Херцеговини, а данас ће почети излазити „Земан“, лист уједињене муслиманске странке, која се слизала са Хрватима. Излазиће трипут недељно. Али зато ипак већи део муслимана није у тој уједињеној странци.

— Подбан Чаврак вратио се из Беча, где је наводно био због својих приватних послова. У Будимпешти је конферисао са министром-председником грофом Куеном, а у разним министарствима је интервенирао у хрватско славонским пословима. Сигурно је, да је Чаврак у Бечу био у политичком послу.

Допис.

Грабовци. Пре неколико недеља, после читања заповести, изашао је Рада Нанковић код општинскога уреда пред народ, и ту је говорио народу, да не слушају попа, јер је радикал; да не слушају кнеза, бележника, јер њима власт заповеда, а себе је истицао као пријатеља свију народности. Но знамо какав је пријатељ. Србима је понајгори и најцрњи, јер је као бивши бележник жарио и палио, те будзашто земљу куповао и на равне начине, услед чега се морао захвалити на служби Био је пригледник код финанцијалне струке и отуд је морао стругнути. Али мој Нанковић, који ружи власт, и народу говори да је не слуша, кад је Новаковић постао жупанијски тајник и заузео место поджупана, предложио је да депутација иде Новаковићу у Вуковар да га поздрави, па је и себе у ту депутацију стрпао У тој депутацији био је и један Немац. Општини је начинио трошка, а себи је част вадио. Ако су баш хтели поздравити, могло се и брзојавно.

Но врхунац бруке достигао је, што су самосталци учинили 10. (23.) јунија о. г. Исти Рада Нанковић, да спере ваљда грехе своје, купује ствари црквене, те поклања цркви витојевачкој, јер је то село посео стално наш вајни учитељ Јово Киурина, обећавајући им златна брда и куле, а себи хасну збира. Он је тамо куван и печен и меша се у ствари, у које не би смео. Он никад трезан не дође, тамо се навуче напоја, а прима и плату перовође, ма да није изабран и ма да је тамо учитељ Ђорђе Коњовић. Он држи тамо незаконите црквене седнице (јер Витојевци чине једну црквену општину са Грабовцима). Он може код нашега мирнога свештеника чинити покоре, али држимо да ће и он долијати. Дакле да пређемо на ствар. Тога дана, пошто је Нанковић купио небо за витојевачку цркву, да сви знају да је он купио, одреди да из Витојеваца дођу деца са рипидама, чирацима и барјаком. Дошли су и носиоци неба са младежи, и од Нанковића из дворишта изнесу небо и кроз улицу ишли су до општине и онда скрену пут Витојевцима. То је била недеља 22. августа пре подне. Деца су певала „Благословен јеси Христе Боже“ и т. д., и када су у Витојевце дошли звонила су звона Треба знати, да свештеник није био ту при тој њиховој свечаности, кад су ушли у цркву. Ту је Нанковић држао говор и сигурно да је којешта лупао, јер на послетку рекао је: Хоћете ли ми дозволити, да моји свињи иду на вашу стрњику. Народ је добротвору одговорио: Хоћемо! И тиме се заврши парада и одатле оду на пиво, које је Нанковић дао донети, то је пратиоце и довело на ту параду, јер сви су били сами мукташи. Дакле ове су особе биле да народ зна: Нанковић, учитељ Киурина и син му правник, поштар Ђура Пуача и брат му из Сарајева, Рада Марић (који је учитеља Киурину ћушио и бацио у јендек, сада су и њега добили, обећали му да ће га за управитеља општине метнути) и још два Немца.

Да споменем још нешто: Овдашњи немачки учитељ Јосиф Вилхем рекао је, да ће обријати нашега попу. То је највећи пријатељ наших самосталаца. Они се радо друже с њиме, па су га звали и на мајалес, а враћајући се отуда певао је са својим ђацима Немцима све саме хрватске песме, у чему им је помагао наш весели учитељ Кијурина. Они су израдили, да за месног школског надзорника буде изабран Живко Јовић због чега су поднели оставке на чланству у школском одбору парох, начелник и два члана, те изјавили да неће долазити у седнице, јер Јовић, није ни по чему заслужио да буде месни школски надзорник. Не трпе браћа српског попа, а у томе им је помогао котарски пристав Сурма Сад би хтела та господа да се у општину увуку. Тако су хтели поштара Ђуру Пуачу да изаберу за мјесног судца али им не упали. Будан је народ Сад би да смене опет начелника Живка Петровића-Таранића, па да наместе Раду Марића за управитеља или опет Пуачу но и то им неће упалити, јер ће се онда цео мирни народ подићи, пошто та господа, под кр. кот. области облагивају све село. Мало имају присташа овде у селу но и они који су, треба да се стиде са каквим се мешају, јер то су самосталци а и владиновци, а и шта хоћеш за интерес. Сада се Нанковић захвалио као опћ. одборник па и то је морао учинити, а чуће се још више шта доцније.

Грабовчанин.

Вести из места и са стране

Побуна жена у Француској и Белгији.

У појединим деловима Француске и Белгије тако је велика скупоћа, да су се жене у појединим варошима побуниле. Искупе се стотинама и хиљадама жена, те оду на пијацу и нападају оне, који продају јаја, зелен, живину и друге животне намирнице. Све полупају и изгазе. Нападају и развуку месарнице и дућане, где се продају животне намирнице.

У северном делу Француске то је прво почело, па се шири све даље. На многим местима умешала се не само полиција, него и војска. Негде су постигле, да је цена нижа, но што је била до сада. Сад је већ у француском министарском савету било озбиљно разговора о побуни жена. И одредили су министру земљорадње, да пронађе узроке скупоћи.

У Сан-Квентену били су канда највећи изгреди. И покрај полиције и војске, велика гомила жена разбила је и развукла све што је било по месарницама и пекарницама. Из куће једнога трговца, који тргује са животним намирницама развукле су све па онда запалише кућу. Овај покрет захватио је и један део Белгије. Овај покрет нагониће без сумње владе да озбиљно промисле о узроцима скупоће и да траже лека.

Пут око земље за 40 дана.

Андре Јагер-Шмит, поузданик париског листа „Ексцелзиора“, обишао је унаоколо земљу за нешто мало мање од 40 дана. Пре 10 година требало је Гастону Штиглеру за тај пут 63 дана, а то поглавито с тога, што није онда било трансибирске железнице. За све време путовања спавао је само 4 пута под кровом. Иначе на лађи и железници. Најдуже се бавио у Њујорку; од 8 сати увече до 9 сати ујутру. Потрошио је свега 4800 франака, отприлике 4500 круна.

Постављен за професора.

У последњој седници школског савета постављен је за професора српске учитељске школе у Сомбору Светислав Удовички, наставник виноделско-воћарске школе у Неготину. Предаваће природпис и друге сличне предмете. Док не положи професорски испит, биће суплент са платом од 1600 круна годишње.

Исправљена погрешка.

Кад је састављена нова школска анкета, приметили смо, да су требали у њу изабрати наши епархијски школски референти бар и две учитељице. У последњој седници школског савета уважен је наш приговор, те су епархијски школски референти позвати у анкету, али од учитељица није позвата ниједна.

Напрасна смрт у кафани.

У петак у вече седео је у кафани код Јелисавете у Новом Саду мајор Мазура, заповедник кадетске школе у Каменици. Кад је хтео да плати, пао је са столице мртав. Ударила га је капља.

Постављање учитеља и учитељица.

Епархијски школски одбор бачки у својој последњој седници потврдио је избор Жарка Чичовачког за учитеља у Госпођинцима и избор Мандићев за учитеља у Стапару. За привремене учитеље и учитељице постављени су: Шустран и Настасић у Турији, Н. Продановићева у Фелдварцу, Алексићева у Гложану, Зорана Теодинова у Старом Бечеју, Мандић у Стапару (док му избор не постане правомоћан), у Кисачу, Баји, Дероњи, Марјоношу и Бајши постављени су досадашњи привремени учитељи и учитељице, исто тако и на сомборском салашу за привр. учитељицу у Сомбору постављена је Јелка Легетићева. Наређено је, да се распише стечај за учитеља Бајши Дероњи и Баји. За привр. учитеља у Молу именован је Петар Бачић.

Немштина у Сарајеву.

Читамо у 56. броју „Мусавата“ ову белешку: Човека је управо стид, а бес га мора често да спопадне, кад види, како се у велико шири у нашем граду Немштина. Куд се окренеш, свуда се шваћари све у шеснаест; жалосно је, што се у богателисању лепог нашег језика истиче и красни спол, а особито учитељице. Осим тога чудно је понашање наших трговаца. Чему израђивати своју фирму туђинским натписима, заставама и т. д. Ово треба најоштрије жигосати, јер ћемо на оваки начин наћи и ког туђина место поштовања најдубљи, прави заслужени презир. Тако „Мусават“, али о томе не пишу хрватски листови, него ћете у „Обзору“, „Хрватском Праву“ и другим листовима стално читати, како се у Босни шири мађаризација. Ево како изгледа по „Мусавату“ са мађаризацијом.

Енглеска књига о Србима.

„Хрватско Право“ забележило је велико изненађење за Хрвате. У Њујорку је 1910. године штампана на енглеском језику књига о Србима, коју су издали принц и принцеза Лазаревић-Хребељановић, а посветише ју својој деци Стевану Душану, Стевану Лазару и Мари У тој се књизи описују земље, где живе Срби, којих има десет до једанаест милиона. У тој се књизи тврди, да у Хрватској и Славонији живе Србохрвати, који говоре србохрватским језиком. Чак се за православне Србе тврди, да Србохрвати, (а у Босни и Херцеговини само Срби.) Они око „Хрватског Права“ ражљутили су се на ову књигу, мада је од Срба у Хрватској и Славонији направила Србохрвате! Ова књига има две свеске. Прва свеска обухвата 420 страна, па је према томе то читава књижурина.

Накнадни вашар у Новом Саду.

Накнадни земаљски марвени и занатлијско-трговачки вашар у Новом Саду одржаће се 3 (16). 4. (17). и 5. (18). септембра 1911. године на Пирошком путу поред реформатског гробља. — На вашар је дозвољено уз прописани пасош дотерати сваковрсну животињу из места, у коме не влада зараза.

Шта учини пиће и љубомора.

У Матесалки се десио овај несретан догађај: Илија Филеп, жандармеријски наредник, је позвао једног подручног жандармеријског каплара на гозбу. За време пића поче наредник бити љубоморан на свога госта. Кад је гост то приметио, било му је неугодно па устане, и оде у касарну. Потпуно пијани наредник у пркос жени стаде намигивати и забављати се са женином сестром, за што жена

није ни марила. На то наредник пође на жену, која онда побегне у касарну каплару. Муж појури за њом и баш се у врати сусрете са женом која се кући враћала. На глас запомагања истрчаше укућани и каплар кога наредник бесно одгурну, истрже његов бајонет и пође на њега. Како се наредник на опомене овога није хтео смирити, извади каплар револвер и пукне на наредника који се мртав сруши. Овај крвави догађај је одмах пријављен власти, која је поднаредника притворила.

Кратке вести.

— На српско-турској граници догодио се крвав сукоб између српских и турских пограничних војника. Има доста рањених и мртвих.

— Професор Морели из Будимпеште приказао је први полип у грлу, који је с успехом оперирао. Болесница се за 23 године ранила само течношћу.

— Француска влада скинула је управитеља Лувра, где су чуване драгоцености. То је казна због украдене слике „Мона Лиза“, која вреди 2 милијона круна.

— Бечки градски начелник предао је министру-председнику протест бечког градског већа; у коме се тражи дозвола за увоз меса из иностранства, јер ће иначе бечко грађанство трпети велику оскудицу.

— Војнички лечник Мориц Мелкеш осуђен је на три месеца затвора и губитак војничког чина због тога, што је за мито младиће ослобађао од војничке дужности. Због исте кривице судиће се и војничком лечнику Николи Мервану.

— У околини Макове нестало је једног младића, после чега су учестале крађе и отмице. Жандари траже овог харамију, али без успеха.

— У талијанској општини Вербикаро побунио се свет због наредаба, које је власт издала ради одбране од колере.

— Један американски издавач новина одредио је награду од 250 хиљада круна ономе крилатићу, који у року од 30 дана прелети простор између Тиког и Атланског океана. Пут износи 3500 километара Први ће покушати крилатић Фовер

— Младићи Јован Боднар и Андреја Астелми испребијали су на мртво име у Шарошпатаку новинара Јована Молнара, јер је са једне народне свечаности отерао Боднареву матер.

— Крилатић Менфреди пао је у Риминију при лећењу на земљу и ужасно се угрувао. Тешко ће преболети.

— Из Мадрида јављају, да су се у провинцији Леон побунили сељаци, па су напали пошту у Хендаји и Вердијагу, јер су се уверили, да телеграфске жице преносе колеру. Порушили су телеграфско одељење и упалили поштанску зграду. Убили су три поштара. Они верују, да влада употреби телеграф, кад хоће да десеткује становништво. Проглашено је опсадно стање.

— На железничкој прузи између Пожуна и Острогона полудео је услед врућине Петар Атефанин, ђак женевске економске академије, те је хтео да баца путнике са воза, који је онда заустављен. Полуделог су свезали и однели у Острогон. Родом је из Румуније.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 18. августа 1911. године.

Пшеница прве каквоће 22 К 40 п. до — К — п.
Пшеница нова 22 К 40 п. до — К — п.
Пшеница средња 21 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 20 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари 15 К 80 п. до — К — п.
Зоб нова 16 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 16 К 40 п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п.
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.
Пасуљ бели — К — п. до — К — п.
Пасуљ жути — К — п. до — К — п.
Лањик — К — п. до — К п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 122 до — п.
Свињи средњи . . 120 до — п.
Свињи лаки . . 118 до — п.

од једне киле.

Помодно-мануфактурна трговина

Живка Ж. Терзина

у Великом Бечкереку

потребује **ДВА ДОБРА СТАРИЈА ПОМОЋНИКА**, који су самостални продавци и који осим српског језика говоре немачки и мађарски. — Првенство имају они, који су вични и продаји памука. Ступити могу одмах или за 14 дана. 1413 1—3

Адвокатски кандидат

који је вичан српском и немачком језику, може у моју канцеларију ступити одмах.

Услове и понуде прима

Др. Август Шимихен адвокат

1383 3—3 **у Белој Цркви.**

Књижара и штампарија

УЧИТЕЉ. Д. Д. „НАТОШЕВИЋ“

у Новом Саду.

Изашле су из штампе ове НОВЕ КЊИГЕ:

Основи знанствене педагогике у свези са законом еволуције и социологије написао Др Густав А. Линднер, превео Илија Радивојевић, кр. жуп. школ. надзорник — друго поправљено издање К 1·50

Нацрти грана психолошке науке од Др. Паје Радосављевићева *I. Нацрт опће психологије* за учитеље К 4·—

Таблица множења, садржавања и деленa саставио Танасије Костић, учитељ — одобрена од Срп. наред. школ. савета за I. разред К —·16 пот.
„ II „ „ —·16 пот.

Практична књижица за израчунавање заслуге саставио Фердо Медер —·16 пот.

Препоручујемо и иначе наше богато стовариште књига, и разноликог писаћег и цртаћег прибора.

КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА

учитељ. Д. Д. „НАТОШЕВИЋ“

2408 1—3 у Новом Саду.

ЈЕФТИН НОВАЦ!!

од 4. до 4 ½ %.

на све начине од 10—60 г. набавља на амортизацију, по врло повољним условима

Gyura Müller

1402 2—52 поседник, Инђија (Срем).

500 КРУНА плаћам ономе. кога заболе зуб или коме смрди из устију након тр-јне употребе Бартилине воде за зубе. — Цијена је бочици 80 филира (поштарина посебно 90 фил..

BARTILA-WINKLER, Wien, 19./I. Sommergase 9.

Добива се у свима лекарницама.

у Новом Саду: код Б. К. ГРОЗИНГЕРА

Фрање Јосифа трг.

Захтјевајте свагдје, изрично Бартилину воду за зубе. Пријаве о патворењу награђујем. — У мјеста гдје се ова не може да добије, шаљем 7 бочица за К 5.8 просто од поштарине. 8 28—

ПОМОДНО - ГАЛАНТЕРИЈСКА И МУШКЕ МОДЕ ТРГОВИНА

Пантелића и Јовановића

У ВРШЦУ

потребује два млађа помоћника

са знањем немачког и мађарског језика.

Ступање одмах. 1316 2—2

ЗА ЈЕСЕН! 341 4—4

Приспеће ми за који дан најновија роба!

Нарочито обраћам пажњу на **енглески мушки и женски штоф.**

Цене врло јефтине и утврђене!

Помодно-мануфактурна трговина

Душана С. Марковића

Нови Сад. „Код Сремца“ Кошут Лајош 37.

Прва новосадска творница

ПАТЕНТОВАНИХ БРЗОПЕКУЋИХ РАКИЈСКИХ КАЗАНА

МИЛАНА Т. ЈОВАНОВИЋА

У НОВОМ САДУ (UJVIDÉK) 1412 1—3

препоручује се свима (пецарима) поседницима плитких ракијских казана ради преоправке истих према пропису нове финанцијске наредбе. — Преоправке врши брзо и тачно уз гаранцију, а по најумеуенијој цени. Упутства шаље сваком бесплатно.

Кола за спасавање, **Кола** за пренашање болесника,

Кола за сарађивање

строго по нацрту. — Поруџбине које поручују општине, извршују се стручно по пропису; по најјефтинијој цени добијају се код

Матије Рајха и Карла Лебхерца

у првој јужно-угарској фабрици кола

у Новом Саду. 488 2—

Новости за баштоване!

ПРВЕНАЦ тако се зове нова сорта црног лука за најранију потрошњу у зелен. Сеје се семе августа, септембра у отворену леју. Октобра се расађује на стално место и оставља да презими. С пролећа необично рано стиже за потрошњу, кад му се човек ни не нада. Семе треба поручити картом од 5 филера из семенарске трговине

Тиме Владисављевића, Београд.

1 тгр. 40 кр. 1 обр. 50 фил. постављено у кућу поручиоца без икаквих трошкова. 1369 2—3

КУПУЈЕМ У ПАРТИЈИ

сваке струке робу за готов новац.

ВЛАДИМИР ИВКОВ

1203 2—5 Стапар (Бачка).

НАЈИЗВРСНИЈЕ И НАЈБОЉЕ ТАМБУРЕ

прави и разашиље

ПРВА СИСАЧКА ТВОРНИЦА ТАМБУРА

Ј. СТЈЕПУШИН

Сисак (Хрватска)

Одликован на париској изложби године 1900. те на миленијској изложби 1896.

Осим тамбура и складба за тамбуре имаде разна глазбала као: **гусле, цитаре, гитаре, мандоли е, хармонике, окарине** и т. д., за које се шаље посебан циеник ::: са сликама. :::

Велики илустровани циеник шаље свакому франко и бадава. 1407 1—6

У истој творници излази стручни тамбурашки мјесечник под насловом „ТАМБУРИЦА“, који доноси уз поуку и красне тамбурашке складбе, а стоји на годину само 8 круна.

РИЈЕДКА ПРИЛИКА!!

ЛИЈЕПУ СРПСКУ КЊИГУ ЗА МАЛО НОВАЦА, УКРАС СВАКОЈ СРПСКОЈ КУЋИ.

МОНУМЕНТАЛНО ДЕЛО

ЗНАМЕНИТИ СРБИ XIX. ВЕКА

Прије круна 108·— **Сада само К 40·—**

1405 СА ДИВОТ КОРИЦАМА 1—6

а без корица круна 36·—

док залиха траје добива се за готов новац или поузећем код

Српске Штампарије д. д. у Загребу.

Ко скупи 10 претплатника добива једну књигу на дар.

За знање сопственицима и грађевинским предузимачима!

Моја „Прва сремска творница цементних плоча и бетонске робе у Руми“ производ ја у најсолиднијој изради **ЦЕМЕНТНЕ ПЛОЧЕ** по најновијем цртежу :: у свакој форми ::

БЕТОНСКЕ РОБЕ у свакој величини као мостове, водоводне цеви, уметничке камене степенице, валове, за пошивање крова цигље и остале артиклове од **каје и бетона,** као и разне **вајарско-сликарске послове,** гипсаних цеви (гипсаних зидова). Даље имам стално на стоваришту **асфалтиране артије за покривање крова,** платни за изолирање, карболинеума, бихнола, тера, зидног асфалта и одткане трске за штукаторе. 1300 2—

Моја новосаграђена **ЦИГЉАНА** у Руми (Петров двор)

са властитом на врдничкој железничкој прузи за утоваривање станицом

● „Ташнерова скретница“ ● „Taschner-kitérö“ ●

Поставља **печене цигље** најбољег квалитета у свакој количини.

СТЕВАН ТАШНЕР грађевинарски предузимач У РУМИ

телефон за грађевинску канцеларију бр. 45. Јованова ул. бр 100. за цигљану бр. 70.

ОД Ц. КР. ЗЕМАЉСКОГ ШКОЛСКОГ ОДБОРА ОДОБРЕН

ПАНЗИОНАТ

са школом заједно за ученице, за више

СВЕСТРАНО ОБРАЗОВАЊЕ

Христине Јовановић у Бечу

Wien VIII/2. Pfeilgasse 5.

Проспекти и најлепше препоруке стоје на расположењу. Леп положај. Собе са свима удобностима. Савесно васпитање и настава уз гимнастику. Конверзација: немачка, енглеска и француска Предају најбоље наставничке снаге.

ПРИЈАВУ И УПИС

ваља извршити што раније код управе овог панзионата, иначе се доцније пријаве после заузетих места неће уважити.

1345 2—5

НА ЗНАЊЕ.

Част ми је поштов. грађанству јавити, да сам се са свога пута из Француске вратила и настављам своја предавања (курс) из француског језика.

С поштовањем

ДАНИЦА БЕРИЋ

1401 1—3 **Нови Сад.** Ханска улица 6.

Млађи помоћник

мануфактурној струци вичан самосталан и **добар продавац,** може добити место у мојој мешовитој трговини.

Плата месечна је 25 К са станом и храном у кући.

H. ROSENBERG

406 1—1 **Kuman** (torontal v. m)

АДВОКАТСКИ кандидат,

који говори немачки, српски и румунски или српски и немачки може одмах ступити у канцеларију код адвоката

Др. ШАБА

1322 3 3 у Белој Цркви.

НОВУ БУРАД

од суве славонске храстовине, јако рађену, оковану и баждарену од 25 па до 900 литара садржине, нудим уз уменене цене у мојој бачварији овде у Митровици.

993 4—6 **Виктор Максац.**

Шта-а-а! Отац је дозволио! Увери се **Jakobi**-еве АНТИКОТИН цигаретле у дрвеним кутијама!

Пазите! Само са ознаком **„Јакоби“** су праве! Свака дрвена кутија оригиналну слику приказује. 145 30 52

ГЛАВНИ КОМИСИОНАР

за Угарску (осим вршачке и темишварске дијецезе), Хрватску и Славонију, Босну и Херцегсвину и т. д.

Српске Манастирске Штампарије у Ср. Карловцима.

Одлуком Саборског Одбора предана су мени у главну комисију сва издања горепоменуте штампарије, као што су школске и црквене тисканице, школске књиге, писаљке и т д.

Стога молим славне црквене општине, господу учитеље и свештенике, да од сада изволе наруџбе **директно мени слати,** а никако манастирској штампарији.

НАЈВЕЋА ИЗДАВАЧКА КЊИЖАРНИЦА

:: ШКОЛСКИХ КЊИГА И УЧИЛА ::

МИЛАНА ИВКОВИЋА

Нови Сад (Ujvidék).

На школским књигама дајем највећи рабат!

Препоручујем своје велико стовариште на мало и велико (en gros). Канцеларијског и коцепт-папира, оловака, пера, радир гуме, мастила најбоље каквоће, сунђера, писаљака, таблица и све остале приборе за школе и канцеларије. 1397 2—22

Све по јефтинијој цени него игде!

Послуга брза и тачна!

Списак школских књига и учила, школских и црквених тисканица и канцеларијског прибора шаљем бадава!

ЦАРСКО КУПАТИЛО (Császárürbő) у Будимпешти.

Летња и зимња лековита купка. Својина мађарског калуђерског реда »милосрдника« Сумпоровито минерално топло лековито купатило првог реда; парна купка са модерним уређењем, удобна блатна купатила, базени за пливање и купање које се с особитим успехом против реоме и нервних болести употребљава. Лечење пићем и удисањем. 2 удобних соба. Електрично осветлење. Солидна управа и јефтине цене. Нема куртакса и за музику. Проспекти се шаљу забадава и плаћено.

141 10—14 УПРАВА.

Натјечај.

Према одлуци Високославног српског православног народно-црквеног Саборског Одбора у карловцима број С. О. $\frac{4489}{1202}$ ex 1911. има се код српског народно-црквеног шумарског звања у Карловцима попунити

место надлугара

за које се овим расписује натјечај.

Компетовати могу сви **Срби** православне вере из митрополије Карловачке који имају оспособљење, које је прописано законом од 1894. год. §. 6. т. ј. морају имати оспособљење за шумарско-техничку помоћну службу.

Са овим местом скопчана је годишња плата од 1000 К (једну хиљаду круна), 240 К (две стотине и четрдесет круна) станарине и путни трошкови према исказаном трошковнику, плату и станарину ће примати у месечним оброцима у назад (post cipando).

Изабрани ће служити прву годину дана у привременом својству, а по истеку исте, донеће се одлука о сталности му.

Компетенти имају своје молбенице упућене Високославном Саборском одбору а обложене крштеним писмом, лечничком сведоџбом, школском сведоџбом, сведоџбом о оспособљењу за шумарско-техничку помоћну службу, сведоџбом о лугарској школи и сведоџбом о моралном владању поднети најзад до укључиво 8. (21.) септембра 1911. Касније поднесене молбе неће се у обзир узети.

У Карловцима, 8. (21.) августа 1911.

Срп. нар. црк. шумарско звање.

1352 2—3

СРПСКА ТРГОВИНСКА БАНКА Д. Д. у БРЧКОМ.

Расписује овим:

НАТЈЕЧАЈ

на упражњено мјесто

ПОСЛОВОЂЕ

Тражи се потпуна спрема за самостално вођење банковног завода и потпуно знање њемачког језика у писму и говору.

Првенство имају који су упућени у трговини са сувом шљивом и храном.

Плата: К 4200 годишње.

Наступ по могућности до 15 октобра о. г.

Понуде нека се шаљу до 15. септембра о. г. на управу:

Српске Трговинске банке у Брчком.

1367 2—3

МЕШОВИТА РАЊА

великог обрта и без конкуренције у већем српском месту бачке ПРОДАЈЕ СЕ из слободне руке одмах, уз врло повољне услове Првенство има Србин. Уколико купац пружи довољно јамства, у готовом новцу има да исплати само четвртину куповнине. Ближа извешћа даје

М. Божић

банкарска и робна комисионарна радња

1152 7— **Zombor.**

КОЖАРСКОЈ ТРГОВИНИ

Милорада М. Васића

БЕОГРАД — ТЕРАЗИЈЕ

потребан је спреман помоћник

за детаљну продају; првенство имају Срби, који су у овој бранжи бар 2—3 године као помоћници провели. — Који су вољни да заузму ово место нека се обрате писмено горњој фирми, са својим условима.

1370 3—3

За своју помодно-мануфактурну беле, кратке и плетене робе трговину

потребујем

ТРИ ДОБРА ПОМОЋНИКА,

који говоре српски, немачки и мађарски, а уз то да су вешти аранжери излога. — Ступити могу одмах.

Јовановић и Петровић,

1359 2—2 Митровица (Срем).

РОДИТЕЉИМА

младих госпођица и девојчица

који желе да им деца потпуно науче немачки и француски језик и да се усаврше у музици или у другим предметима, нека се обрате на отмену професорску породицу у Месничкој улици бр. 8., која прима децу у стан са обскрбом и врши брижљиву пажњу над децом.

Загреб, Месничка улица бр. 8., 1. кат.

1364 3—3

ЗА НАШУ

трговину шпецераја и деликатеса

на велико и мало

потребујемо старијег

ПОМОЋНИКА

и једног дечка за **шегрта**, ступање одмах или по споразуму.

Велимир Радак и Син

1386 2—2 **Митровица** (Срем.)

ДЕЛИКАТЕСА И ШПЕЦЕРАЈА ТРГОВИНА

ДАНИЛА УДИЦКОГ

У РУМИ

потребујем старијег помоћника који осим српским, немачким, и мађарским језиком влада ступити може одмах, или за месец дана.

1360 3—3

АНДЕЛОВ ПРЕКОМОРСКИ ПРАШАК

Заштитна марка

за радикално истребљење свију несносних инзеката

као бубашваба, стеница, бува, руса, мува, мољаца, мрави итд.

Премашује сва досад позната средства те врсте. — Покушајте, успех је изненађавајући. — Прави је само **у апотеци Аугуста Вагнера у Добрици.**

Фабрика и експорт је

J. ANDEL's DROGERIE, Prag I.

Депози ће се свуда установити! 1095 5—5

Натјечај за књиговођу.

Ради промакнућа свога друштвеног књиговође, расписује равнатељство Штедионице у Вуковару натјечај на исто мјесто. — Рефлектанти, који су свршили трговачку академију, а вични самосталном вођењу књига и билансирању, затим њемачком језику у говору и писму перфектни, нека изволе своје молбе са свједоџбама најкашње до 30. септембра т. г., уз назнаку досадашњег службовања потписаном равнатељству припослати. — Плата према устменом договору. Господа са вишегодишњом штедионичком праксом имају првенство.

У Вуковару, 21. августа 1911.

1351 2—3 **Равнатељство Штедионице у Вуковару.**

СВОЈ СВОМЕ!

ЦИГАЉА и ЦРЕПА

:: ПРВЕ КЛАСЕ ::

- СРПСКО ПОДУЗЕЋЕ -

ЦЕНЕ ВРЛО ПОВОЉНЕ

које печемо у својој ново сазиданој цигљани, препоручујемо сваком коме треба, а нарочито предузимачима већих грађевина — Пошто нам је цигљана непосредно поред канала, у стању смо ли-феровати лађом по врло повољној цени, а можемо и жељезницом. Исто тако препоручујемо и свој ПЕСАК на мало као и на велико.

БРАЋА СЛЕПЧЕВ

1255 4-10 Ó-СИВАЦ (Бачка жупанија). :-:

ПОСЛУГА БРЗА.

Апотекар А. ТИЈЕРИЈЕВ БАЛЗАМ

Само је прави са зеленом опатицом, као заштитном марком. ЗАКОНОМ ЗАШТИЋЕНО.

Свако подражавање и продавање других те врсте варљивих балзама судски се прогања и строго казни.

1. Овај балзам је ненадмашно дејствујуће лековито средство код свију болести плућа, слезине, ублажава катар, одстрањује избацивање, утишава болећиви кашаљ и лечи застареле те врсте болести. 2. Дејствује особито код запаљења гуше и против свију осталих вратних болести. 3. Растерује темељно сваку грозницу. 4. лечи све болести цигерице, желудца, црева, грч у желудцу, колику, и распињање у утроби, 5. лечи шуљеве, 6. благо утиче на житку столицу и чишћење крви, чисти бубреге, и снажи апетит и сваривање ране, 7. служи ванредно против зубобоље шупљих зуба, и трулих шкрботина, одстрањује непријатан дах из уста и из стомака 8. добро је средство против гљиста, пантљикара и падавице, 9. ванредно служи као спољашњи лек за све могуће ране ожиљке, црвени ветар, мехуре, бубуљице, отеко ине и промрзлих зглобова, шуге и оспица, одстрањује главобољу, вујање, севањи подагру и болове ушију. Зато несме фалити ни у једној породици, нарочито је добро средст о против инфлуенције, колере и других прилепчивих болести, треба добро пазити на заштитну марку, зелена опатица

Поруке ваља упућивати апотеци код „Анђела Хранитеља“ **A. Thierry** у Преграду код Ројча. 12 малих или 6 дуплих, или пак нарочита боца 5 кр. 60. Мање од 12 малих или 6 дуплих боца не шаљу се. Тијеријева права столистна извлачећа лековита маст за све ране на свету. 2 дозне кр. 3·60.

Разашиље само кад се напред пошаљу новци, или на повуку. **Добија се у већини апотека. На велико у медецинским дрогеријама.**

541 5—20

НОВООТВОРЕНА, ПОМОДНА,
МАНУФАКТУРНА И КОНФЕКЦИЈЕ ТРГОВИНА

Браће Симића

у Брчкој (Босна)

потребује четир помоћника који су потпуно у наведеним струкама вични, самостални продавци, који осим српског језика још и немачки потпуно говоре. Ступити могу 15. септембра. Понуде треба директно слати на горњу адресу. 1392 3—3

ЗА СВОЈУ

Метовиту трговину

потребујем млађег помоћника шпецерајско мануфактурној струци вична, који у радњу ступити може одмах.

Тоша Павловић
1391 2—3 Szerb Itebe (torontal) v. m.

ИМАМ НА ПРОДАЈУ

кућу на кату у главној улици новосадске пијаце, у којој постоји леп **ЛОКАЛ ЗА РАДЊУ**, један велики и два мања стана. Обавештаје даје

Радован Милановић
1396 2—3 лебарска улица бр. 8.

ПОМОДНО-МАНУФАКТУРНА ТРГОВИНА

Теодора Симовића

У БЕЛОЈ ЦРКВИ

потребује **старијег помоћника.** који као такови већ више година сервира и који осим српски, немачки и мађарски говори.

Добар продавац која је вичан и у аранжирању излога, нека поднесе свој оферт са приложеном сликом и захтевом солера.
1313 3 3

За своју помодно-галантеријску трговину
потребујем

ВЕШТОГ ПОМОЋНИКА

који осим српског језика немачки, румунски и мађарски говори. — Оферт на немачком језику нека упути на фирму

Nikola Mijucza
1358 3—3 Fehértemplom.

Кнеза Шаумбург-Липеа

мајдани
портландске каје и креча
комерцијална дирекција у Печују
Indóház — u. 42.

Мајдани Портландске изврсне каје у Бремену (Beremend) која најлепше бојадише по најмодернијем поступку са густим зачином.

БЕЛА КРЕЧА од чувеног бременског кречног камена који се ванредним својством одликује, и за који гарантујемо да превазилази све, званично постављене норме.

Даље произвађамо машински лупаног шљунка (шлаг шотера) као и ванредно добар кречни каменолом који одбацује год. 500.000 mrtz. Портландске каје 120.000 mrtz. 800.000 шљунка. 796 13—30

Тачна и најбржа послуга!

БАНКАРСКА И МЕЊАЧКА РАДЊА

РАДОВАНА МИЛАНОВИЋА, НОВИ САД — UJVIDÉK, — лебарска ул. број 8.

Набавља брзо и сигурно на земљу и куће хипотекарне и амортизационе зајмове са каматом 4½%, и одплатом од 10—65 година. — *Провизија за рад законом дозвољена 1%, један проценат* од сто, која се плаћа после спроведеног зајма Нетражи унапред никакав менични потпис. — *Има заступство ц. крал. повлашћеног општег осигуравајућег друштва* **Асигурациони генерали у Трсту.**

Прима све врста осигурања као: осигурање живота, на случај смрти и доживотно, по разним комбинацијама — Осигурање од ватре и грома, од леда, од похаре, при свим несретним случајевима са телесним озледама. — Осигурава стаклена окна и излоге за случај штеди и т. д. —

Заступство срећковног одељења

УШТРЕДНЕ БАНКЕ УЧАСТИНИ ШПОЛОК У БУДИМПЕШТИ.

Продаје законом дозвољене срећке на отплату, на рате по К 6— месечно. Контрола ових срећака стоји под државним надзором. — *Посредује код куповине и продаје кућа, радњи, земаља и плацева под највећом дискрецијом.* — **Врши све банкарско мењачке послове. — За писмен одговор треба приложити марку.** 1294 2—

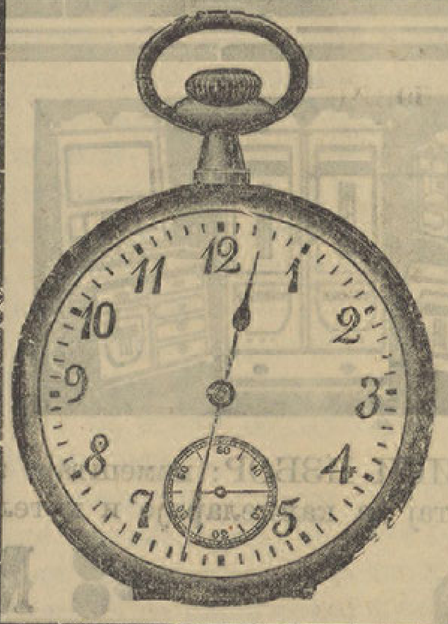

ЗБОГ РУШЕЊА ЗГРАДЕ

римокатоличко црквене општине, част ми је известити вас, да своју радњу премештам у дашчару (која је одмах уз досадашњу зграду подигнута), те **услед тога продајем по врло спуштеним ценама своје богато стовариште**

ЗЛАТНОГ И СРЕБРНОГ ЕСПАПА,
АДИЋАРА, САТОВА И ОПТИЧКИХ СТВАРИ.

Зато **пре но што** игде горњу робу купите, дођите код мене, да се **уверите о јефтиноћи** те употребите прилику и користите **јефтиним пазаром.**

НАЈСТАРИЈА ЗЛАТАРСКА ФИРМА
СТЕВАН РЕГЕЊИ НОВИ САД
на тргу Фрање Јосифа, ћошак (у згради римокатоличке цркве).
1086 7—

Х. ХАЈНРИХ БЕЧ, VIV. Heiligenstädterstrasse Nr. 44-48

ОСНОВАНА 1840.

Најстарија специална фабрика за подрумарске справе, стројеве и трансмисије.

израђује и продаје у припознатој каквоћи разноврсне пумпе и остале справе за вино, пиво, ракију и шпиритус, за ручну употребу а и за употребу са стројевима. Надаље препоручује изврсне

МОДЕРНЕ ТРАНСМИСИЈЕ.

Проспекте, оферте и остале обавештаје даје и шаље наш генерални заступник

Александер Димитријевић Чакић
856 12-35 **у Ср. Карловци.**

1896. на будимпештанској миленијској изложби са великом медајлом одликована

ТВОРНИЦА ТОРОЊСКИХ САТОВА И ЛИВНИЦА ЗВОНА

П. Ђ. ПАНТЕЛИЋА у Земуну

1854. ОСНОВАНА 1854.

израђује торњске сатове најновијег модерног сопственог система, са слободном кретајућом шеталицом, и штифтенганг са челичним једеком (Drahtseil).

Лије нова и прелива стара звона по најновијем систему хармонично удешена, са гвозденом покретном круном. Израђује козе за звона од кованог гвожђа.

Под гаранцијом за тачну и солидну израду.

1900. посетио Париску Светску изложбу ради проучавања исте струке

Мањим општинама даје уз отплату на више година. 1470 41—50

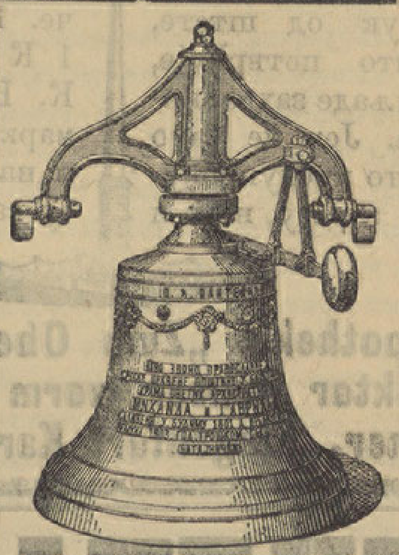

У центру престонице, електричног трамваја станица, 10 минута удаљен од централног и од западног колодвора, са 80 најмодерније намештених путничких соба. —

АВГУСТА ПРВОГ ОТВОРЕН ЈЕ

ХОТЕЛ ЕДИСОН

Будимпешта VII. Липова ул. бр. 59.
(на углу краљеве улице)
Сопственик је Pollák József.
1231 3-12

Ладан и топал водовод, централно грејање, електрично осветлење, пажљива услуга, споразумевање у свима модерним језицима, цене соба почевши од 5 круна па на више.

НОВИНА.

ЛЕЦИТИН КОЊАК је услед своје храњивости ванредно оснажавајуће средство првог реда

ЛЕЦИТИН КОЊАК

је због своје храњивости тако рећи

:-: КУЋЕВАН ЛЕК. :-:

Лецитин Коњак дејствује нарочито кад телесно заосталих особа, код реконвалесцента, како код деце, тако и код одраслих особа, јер после кратковремене употребе истог, слабост исчезава а снага се потпуно повраћа услед чега га лекари најтоплије препоручују. Искључиву продају за Нови Сад имаде

Шпецерајско-деликатесна Трговина

1206 4-10 БРАЋЕ ИЛИЋА.

Ванредно лепо пољопривредно

ИМАЊЕ

70 хектара велико

у селу Липолисту

(округ подрински) у Србији у близини вароши Шапца, продаје се одмах јефтино и под врло повољним условима.

Имање има дуга код управе фондова.

Ради обавештења и погодбе обратити се

М. Величковићу,

1342 3—3 чинов. управе фондова у Београду.

КЊИГОВОЂА

који је потпуно вичан двојном књиговодству, српској и немачкој кореспонденцији, потребан нам је.

Ступити може одмах.

Понуде са назначењем плате, на адресу

Браћа Стаменковић,

1372 3—4 **банкари — Београд.**

У ПАЖЊУ.

Одгајивање свиња се исплаћује **само онда,** ако у домазлуку нема болести и липсавања, а да би се то постигло ☛ ваља употребљавати

ОБЕЛИСК КАПЉИЦЕ ЗА СВИЊЕ.

(SUSSANOL)

јер су врло добре које штите домазлук од штете, што потврђује, хиљаде захвалница. Јер не само што предупређују заразу, него и ако се иста појави са успехом лече. 1 флаша стаје 1 К 10 флаша 8 К. На заштитну марку „Obelisk“ и на тачну адресу ваља мотрити.

1112 5 8

Apotheke „Zum Obelisk“ des Viktor Hauser, vorm P. Birnbacher, Klagenfurt Kardinalplatz.

БИЛИЈАРА

Нових модерних билијара за карамбол, исто тако и употребљаваних билијара почевши од 150 К па на више **имадем на продају.** Такођер и старе билијаре примам у замену.

Стовариште билијара
JOHANN SCHMIDT
Bácsfeketehegy.

1357 2—4

СТЕФАНОВИЋЕВА

КАВА

63 30—52

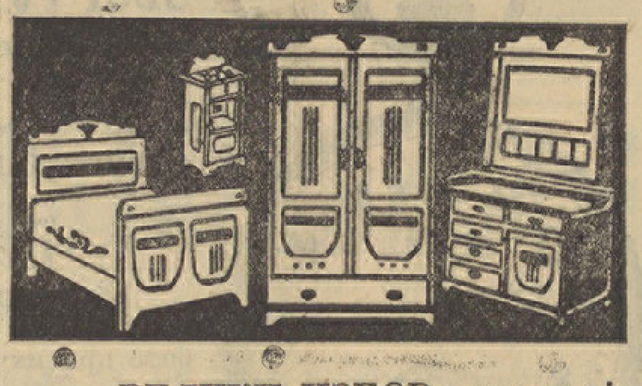

ВЕЛИКО СТОВАРИШТЕН АМЕШТАЈА!

У НОВОМ САДУ

ГРОСА И КРАУСА

код ТИГРА, телефон бр. 24.

ВЕЛИКИ ИЗБОР: намештаја за спаваће собе, трпезарије, салоне, господске собе, намештај за канцеларије и хотеле и од бакра и гвожђа шиваће

МАШИНЕ

стоњачи, простирачи са под, столове и кревете, завесе од плиша платна и чипака, сваковрсно **ПЛАТНО,** чоха и конфекција за господу и госпође, џепних **САТОВА** од злата, сребра, туле и никла

1780 33—100 и т. д. и т. д.

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА

АНТОНА НОВОТНИЈА

У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — **са гаранцијом на више година** — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крунсм од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 1626 38—52

од мене израђена и много пута одликована

☛ са отвореним одушкама провиђена звона ☚

која су у горњем делу — као виолина са отвором у виду фигуре 8 провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се овако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем **козе за звона** од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; **звона или шоље за сатове** од метала, **прављење старих звона са крунама** од кованог гвожђа

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

„ДЕСАНКА КРЕМ“

☛ НАЈИДЕАЛНИЈЕ ☚

улепшавајуће средство на свету!

После крема употреба пудера сасвим је излишна. Може се добити у свима апотекама, дрогеријама, парфимеријама и у већим помодним радњама. У ком месту нема, нека поруче код апотекара

СТАНИСЛАВА ПОПОВИЋА

у NAGYTEREMIA (Torontál m.)

Најмању поручбину тачно и брзо извршујем са поштанским пузећем. Код 3 комада шаљем франко. Цена 1 круна.

343 29—

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.